

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าบรรลุเป้าหมายได้อย่างรวดเร็วในสิ่งที่สำคัญที่สุดจะต้องพัฒนาทรัพยากรคนของชาติให้มีประสิทธิภาพและมีคุณภาพชีวิตที่สมบูรณ์พร้อมทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคมและจิตใจ (นิพนธ์ คันธเสวี 2526 : 28) เพราะหากทรัพยากรคนยังไม่พัฒนาแล้วประเทศชาติจะพัฒนาไปไม่ได้ (สมจิต สุขนธ สวัสดิ์ ม.ป.ป. : 57) และในหลักของการบริหารงานที่คตินิยมรับกันว่า "คน" เป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญที่สุด แต่กำลังคนจะมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา (ปิ่น มาลากุล 2518 : คำนำ) เพราะการศึกษาเป็นกระบวนการทางสังคมที่จะเลือกสรร ควบคุมสิ่งแวดล้อมและดำเนินการเพื่อพัฒนาคนทางด้านบุคลิกภาพ ความรู้ความสามารถ พฤติกรรมและคุณธรรม ตลอดจนการถ่ายทอดวัฒนธรรมและพัฒนาความเป็นตัวของบุคคลให้เกิดผลดี (นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์ 2529 : 4)

ฉะนั้น สงวนทรัพย์ (2519 : 1) กล่าวว่า การศึกษาเป็นพื้นฐานของการพัฒนาประเทศ รัฐจึงพยายามพัฒนา ปรับปรุงการศึกษาของชาติให้สอดคล้องกับความต้องการทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง ศาสนา วัฒนธรรม และความเจริญทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และ โกวิท ประวาลพฤษย์ (2529 : 3) ยังได้กล่าวถึงการศึกษาว่า คุณประโยชน์ของการศึกษา จึงได้แก่การที่บุคคลที่มีคุณภาพสูงที่สำเร็จจากระบบการศึกษาแล้วไปทำประโยชน์ก่อให้เกิดพัฒนาการต่าง ๆ ในสังคม

เจริญ กระบวนรัตน์ และสุพิศร สมานีโต (2526 : 23) ให้ความเห็นว่า การศึกษาที่พึงประสงค์ คือ การศึกษาที่มุ่งเสริมสร้างความรู้ ความคิด ทักษะ และเจตคติใหญ่เรียนรู้จักตนเอง เข้าใจในชีวิตและสังคม ตลอดจนสิ่งแวดล้อมที่ตนมีส่วนรวมอยู่ และสามารถนำเอาความรู้ความเข้าใจนั้นมาใช้แก้ปัญหา เสริมสร้างชีวิตและสังคมที่ตนอยู่นั้นให้ดีขึ้น โดยพิจารณาสภาพความเป็นจริงตามธรรมชาติ

ดังนั้น การศึกษาจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาประเทศและถือเป็นนโยบายสำคัญของชาติ เพราะถือว่าถ้าประชากรมีการศึกษาก็จะเป็นตัวชี้ถึงความสำเร็จในการพัฒนาประเทศด้วย (เสถียร สุภาพงศ์ 2528 : 214) รัฐจึงต้องให้ความสำคัญในการวางแผนงานจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ กลไกที่เป็นหลักสำคัญและมีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับการศึกษาคือครู (อินทร์ ศรีคุณ 2527 : คำนำ) ดังที่สมหมาย วงศ์วิทยาภูล (2529 : 32) กล่าวไว้ว่า การจัดการศึกษาให้ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์หรือไม่ขึ้นอยู่กับตัวจักรสำคัญในการทำงานคือบุคลากร ในสถาบันการศึกษาทุกประเภททุกหน่วยงาน เช่นเดียวกับ โฉมทัศน์ อุดมบุญคุณานุภาพ (2528 : 4) ใ้ให้ความเห็นว่า อนาคตของประเทศขึ้นอยู่กับคุณภาพของประชาชน คุณภาพของประชาชนขึ้นอยู่กับการศึกษา และคุณภาพของการศึกษาขึ้นอยู่กับครู ครูจึงมีบทบาทที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาคน ไม่ว่าจะเป็นครูในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา หรืออุดมศึกษาก็ตาม สุรชาติ สังข์รุ่ง (2530 : 20) ให้ความเห็นว่า งานของครูจึงเป็นงานสร้างคน สร้างชาติ ครูจึงต้องเป็นมันสมองของประเทศ บุคคลที่จะมาเป็นครูจึงควรเป็นผู้มีสติปัญญาเฉลียวฉลาด มีบุคลิกลักษณะที่เหมาะสมกับการเป็นครู จึงจะมั่นใจได้ว่าอนาคตของชาติจะพัฒนาก้าวหน้า เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ (2523 : ปกหลัง) ให้ความหมายของครูเอาไว้ว่า

...ครู คือ ผู้ชี้แนะทางความคิด ให้รู้กฎเกณฑ์คิดอ่านเขียน ให้รู้ทฤษฏีวิทยาการพวกเพียร ให้รู้เปลี่ยนแปลงสร้างสรรค์สร้างงาน ครูคือผู้ยกระดับปัญญาตนมนุษย์ ให้สูงส่งกว่าสัตว์เครื่องจวน ครูคือผู้สั่งสมอุดมการณ์ มีดวงมโนเพื่อมวลชนให้ตนเอง ครูจึงเป็นนักสร้างผู้ใหญ่ยิ่ง สร้างคนจริงสร้างคนกล้าสร้างคนเก่ง สร้างคนใหม่เป็นตัวของตัวเอง....

อาชีพครูจึงเป็นผู้ที่รับภาระหนักและจะต้องมีความอดทนมาก เพราะเป็นอาชีพที่มีกรอบล้อมลวนอยู่แต่มองไม่เห็น กรอบนี้มีใช้กฎเกณฑ์ที่บีบบังคับและคุมขังครู หากแต่เป็นความสำนึกในจรรยาและคุณธรรมของครูที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคม ปัญหาในสังคมนั้นมีหลายรูปแบบ ครูมีใช้วิธีพิเศษที่จะแก้ปัญหาเหล่านั้นให้สำเร็จลุล่วงไปทั้งหมด แต่ครูจะเป็นผู้ที่ช่วยป้องกันมิให้สังคมเผชิญปัญหาเช่นนั้นอีกในอนาคต (บุญสิน จตุรพฤษ 2529 : คำนำ) การทำงานของครูจึงต้องมีบทบาทสำคัญควบคู่ไปกับการทำงานของผู้บริหารการศึกษา

หลักของการบริหารงานนั้น การบริหารงานบุคคลถือว่าเป็นหัวใจสำคัญที่สุด เพราะการทำงานให้บรรลุเป้าหมายนั้นต้องอาศัยความร่วมมือของบุคคลในหน่วยงานที่จะต้องมีความเข้าใจวิธีการทำงานร่วมกัน และให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เทคนิคการทำงานของผู้บริหารจึงมิใช่จะทำงานด้วยตัวเองเพียงคนเดียว จะต้องกระตุ้นให้ผู้อื่นช่วยงานด้วย และช่วยด้วยความเต็มใจและภูมิใจที่จะช่วย (นพพงษ์ บุญจิตราภุศลย์ 2529 : 67)

คำนี้้ง นกแก้ว (2524 : 2) กล่าวว่า ัจจัยกลไกในการบริหารโรงเรียนที่สำคัญที่สุดคือครู ผู้บริหารจะอย่างไรจึงจะให้ครูทำงานได้เต็มความสามารถและเกิดความพึงพอใจในการทำงาน การให้ความร่วมมือของบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกคนและทุกฝ่ายจะทำให้งานทุกชนิดดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และได้รับความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ ภิญญู สาทร (2523 : 355) ให้ความเห็นว่า ในระบบโรงเรียนนั้น ไม่ว่าจะมื่ออาคารสถานที่สวยงาม มีหลักสูตร แบบเรียน ตลอดจนอุปกรณ์การเรียนการสอนที่วิเศษขนาดไหนก็ตาม จะไม่มีความหมายเลยถ้าคนที่จะใช้สิ่งเหล่านั้นไม่มีความสามารถที่จะใช้หรือไม่มีความตั้งใจหรือความพอใจที่จะใช้ให้เกิดประโยชน์ที่สุด วิธีทางที่จะสนองตอบวัตถุประสงค์ของการบริหารการศึกษาในการสร้างความเจริญก้าวหน้าให้แก่หน่วยงาน คือการสรรหาบุคคลที่มีความรู้ความสามารถเข้ามาทำงาน พยายามบำรุงรักษาให้เขาอยู่ปฏิบัติงานในหน่วยงานเป็นเวลานาน ๆ และหาวิธีกระตุ้นจิตใจให้บุคคลในหน่วยงานทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดผลคือหน่วยงานตลอดเวลา (จินกา ณ สงขลา 2517 : 12) เช่นที่ อุบล หุระนันท์ (2524 : 35) ชี้ให้เห็นว่า "ผู้บริหารต้องใช้วิธีการดำเนินการร่วมปรึกษาหารือกับผู้ที่ทำงานร่วมด้วย หรือรับความคิดเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกสาขา ก็จะทำงานบริหารนี้สะดวกสบายและมีประสิทธิภาพที่ยั่งยืน นอกจากนั้น ผู้บริหารจะต้องรู้จักที่จะกระตุ้นจิตใจให้บุคลากรของตนเกิดความพึงพอใจในการทำงานให้มากที่สุด ผู้บริหารต้องมีความเข้าใจในงานแต่ละชนิด ความสำคัญของแต่ละสาขาวิชา และจะต้องมีความสามารถในการจูงใจให้ครูได้ร่วมมือร่วมใจกันทำงานด้วยความรัก ความศรัทธาในวิชาชีพหรือสถาบัน พร้อมทั้งจะเสียสละและทุ่มเททั้งกาย ใจ ความคิด สติปัญญา ให้เขามีความพึงพอใจในการทำงานเพื่อสร้างสรรค์พัฒนา ปรับปรุงวิชาชีพของตนและสถาบันให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น ซึ่งจะไ้ทั้งงานและไ้ทั้งน้ำใจคน

ทั้งในอดีตและปัจจุบัน การผลิตครู การอบรมครู และการปรับปรุงคุณภาพครู แม้จะเกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงาน แต่ผู้ที่มีส่วนรับผิดชอบโดยตรง คือ วิทยาลัยครู ในสังกัดกรมการฝึกหัดครู (อินทร์ ศรีคุณ 2527 : คำนำ) ซึ่งมีขอบเขตดังนี้

การฝึกหัดครู เป็นการศึกษาที่มุ่งสร้างครูให้สามารถปฏิบัติตนและทำหน้าที่ เป็นผู้ทอให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาการโดยรอบคอบขึ้นในตัวผู้เรียน เป็น ผู้มีคุณธรรม จริยธรรมในระดับที่วิญญูชนจะพึงปฏิบัติได้ และมีลักษณะสอดคล้อง กับวัฒนธรรมไทยและระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ทั้งในแง่บุคลิกภาพทั่วไป ความสัมพันธ์ต่อศิษย์ และบทบาทต่อสังคม (กรมการฝึกหัดครู 2520 : 1)

สถาบันฝึกหัดครูหรือวิทยาลัยครูนั้น เป็นสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาที่มีการพัฒนา มาตามลำดับ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมและนโยบายของประเทศตามยุค สมัยต่าง ๆ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา (อินทร์ ศรีคุณ 2527 : คำนำ) ดังนั้น ผู้บริหารในกรมการฝึกหัดครูจึงควร เอาใจใส่ดูแลให้สถาบันฝึกหัดครูทุกแห่งปฏิบัติ หน้าที่ของตนเต็มความสามารถ ไม่หยุดนิ่งอยู่กับที่หรือถอยหลังไปเรื่อย ดังนั้น จึงควร จะได้มีการเร่งรัดพัฒนาตัวบุคลากร โดยใช้คนที่มีความรู้ความสามารถโดยเฉพาะวิชา ถ้าหากยังขาดตัวบุคลากรอยู่ก็ควรจะได้ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการเพิ่มพูนความรู้ขึ้น (สุพิตร สมานีโต 2526 : 5) เพราะบรรดาอาจารย์ในวิทยาลัยครู เป็นครูของครู จึงมีบทบาทและความสำคัญอย่างยิ่งต่อการศึกษานาชาติ ทั้งที่ ทองคุณ หงส์พันธุ์ (2525 : 1) กล่าวถึงความสำคัญของอาจารย์ในวิทยาลัยครูไว้ว่า ครูอาจารย์ในสถาบัน ฝึกหัดครูจึงเป็นครูของครู และมีความสำคัญยิ่งต่อการศึกษานาชาติ ความสำเร็จหรือ ความล้มเหลวของการศึกษานาชาติส่วนหนึ่งจึงขึ้นอยู่กับครู อาจารย์ของสถาบันฝึกหัดครู กรมการฝึกหัดครูเป็นหน่วยงานที่ผลิตครูมากที่สุด มีวิทยาลัยครูอยู่ในความรับผิดชอบ 36 แห่ง และทุกแห่งก็มีวัตถุประสงค์เช่นเดียวกัน คือ ก้าเนนการผลิตครูเพื่อสนองตอบ ต่อความต้องการของสังคม ทั้งในค่านปริมาณและคุณภาพ โดยประสานสอดคล้องกันทุก ระดับ ปรับปรุงหลักสูตรการผลิตครูให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น (สำนักงานคณะ กรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2525 : 105)

หลักสูตรการฝึกหัดครู มุ่งผลิตครูที่มีความรู้ความสามารถ ทักษะ และเจตคติในอันที่จะเขาใจบทบาทและหน้าที่ของตน เขาใจสภาพ สังคมและสิ่งแวดล้อม สามารถนำความรู้ความเขาใจไปปฏิบัติงานใน หน้าที่ของตนในด้านการพัฒนาชีวิตและการพัฒนาสังคมไทยอย่างมี ประสิทธิภาพ เหมาะสมกับสภาพการณ์ของประเทศ.... มีเป้าหมาย ที่จะผลิตนักศึกษาให้เป็นคนดี เป็นครูดี และเป็นผู้มีความรู้ดี (สภาการฝึกหัดครู 2525 : 1-3) เพื่อให้ออกไปปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างดีและ

มีประสิทธิภาพสมบูรณ์ และการศึกษาแขนงหนึ่งซึ่งเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่ามีความสำคัญ อย่างยิ่งซึ่งช่วยในการพัฒนาประชากรได้ คือ การพลศึกษา ซึ่งแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปี พ.ศ. 2520 ระบุให้บรรจุวิชาพลศึกษาเข้าไว้ในการศึกษาทุกระดับ โดยมีจุด มุ่งหมายเพื่อให้มีบุคลิกภาพที่ดี มีสุขภาพและอนามัยสมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ (กระทรวงศึกษาธิการ 2520 : 1) และในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะที่ 5 พ.ศ. 2525-2529 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี 2525 : 21) ระบุไว้ว่า

เร่งรัดพัฒนาการศึกษาทั้งในค่านปริมาณและคุณภาพให้เหมาะสมกับ สภาพความต้องการในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดย มุ่งให้การศึกษาเป็นการเสริมสร้างบุคคลใหม่มีความรู้ ความคิด และ ความสามารถในการประกอบอาชีพ มีจริยธรรม มีคุณธรรม ตลอดจน มีพลานามัยสมบูรณ์

การพลศึกษา เป็นกระบวนการศึกษาที่จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีการเจริญ งามและมีพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม โดยอาศัยกิจกรรม พลศึกษาที่ได้เลือกเฟ้นแล้วเป็นสื่อกลางของการเรียนรู้ (วรศักดิ์ เพียรชอบ 2523 : 2) และสำออง พวงบุตร (2525 : 3) มีความเห็นว่า การพลศึกษาจะช่วยสร้าง คุณธรรมของบุคคล เพื่อให้อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขราบรื่น และช่วยแก้ปัญหาของประเทศได้ พยุงศักดิ์ สนเทศ (2529 : 9) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายสูงสุดของการพลศึกษาว่า ต้อง การให้ผู้รับการพลศึกษาเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ ประสิทธิภาพในพฤติกรรมของการดำเนิน ชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับปรัชญาการศึกษานั้นเอง ค้วยเหตุนี้ ครูพลศึกษาจึงนับว่าเป็นหัวใจ สำคัญในการ เรียงการสอนพลศึกษา และการพัฒนาวิชาชีพพลศึกษาเป็นอย่างยิ่ง เพราะ เป็นผู้ที่มีบทบาทมากที่สุดในการจัดโปรแกรมพลศึกษา เพื่อให้ผู้บริหาร เพื่อนครู นักเรียน

นักศึกษา ตลอดจน ผู้ปกครอง มองเห็นคุณค่าความสำคัญและความจำเป็นของวิชา
 พลศึกษาต่อการพัฒนาสังคมปัจจุบัน เมื่อเป็นเช่นนี้ การสอน การฝึก และการบริหาร
 การพลศึกษาจึงควรทำโดยผู้มีความรู้ความสามารถ โดยเฉพาะที่มีคุณสมบัติเหมาะสม
 และผ่านการฝึกอบรมอย่างดี ควร เลือกลงพื้นที่โดยคำนึงถึงปริมาณและคุณภาพเพื่อให้ได้
 มาซึ่งผู้เชี่ยวชาญและมีความสามารถอย่างแท้จริง (นพมาศ รัตนะปริคาฎ 2525 :
 32) เพราะครูควรได้ทำงานตรงกับงานที่ครูเชี่ยวชาญ (หน่วยศึกษานิเทศก์
 กรมพลศึกษา 2525 : 16) ครูผู้สอนพลศึกษานั้น นอกจากจะต้องมีคุณลักษณะที่ดีของ
 ครูทั่วไปแล้ว ยังต้องมีคุณลักษณะของนักกีฬา มีความรู้ความเข้าใจในพัฒนาของเด็ก มี
 ทักษะทางกาย มีความอดทนทางกาย มีความกระตือรือร้น มีมนุษยสัมพันธ์ มีความรอบคอบ
 รู้จักทำงานแบบยืดหยุ่นได้ มีลักษณะผู้นำ และมีความสามารถในการเคลื่อนไหวสูง
 (ปรีชา กลิ่นรัตน์ 2526 : 155) ส่วน ส้าออง พวงบุตร (2524 : 183-184)
 อธิบตีกรมพลศึกษา ได้เสนอคุณลักษณะของครูพลศึกษาไว้ดังนี้

1. ความรู้ด้านวิชาการต้องมีความรู้ในเรื่องพลศึกษาตาม
 หลักสูตร เป็นอย่างดี
2. ความสามารถในการดำเนินการสอน ครูพลศึกษาต้องรู้และ
 เข้าใจในเรื่องจุดประสงค์และ เนื้อหาวิชา
3. บุคลิกลักษณะต้องเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ศิษย์ของตน
4. มีคุณธรรมประจำใจและมีความประพฤติดี
5. มีมนุษยสัมพันธ์ดี
6. เป็นพลเมืองดีในสังคมประชาธิปไตย

ในการจัดหลักสูตรผลิตครูพลศึกษาของวิทยาลัยครูนั้น มีความมุ่งหมายเพื่อ

1. ให้เป็นผู้มีทักษะความสามารถในกิจกรรมพลศึกษา
 สามารถนำไปถ่ายทอดและบริการสังคม
2. ให้มีศรัทธาต่ออาชีพ ยึดมั่นในจรรยาบรรณของครู
 พลศึกษา
3. ให้มีคุณธรรม จริยธรรม ตลอดจนปลูกฝังความมี
 ใจนักกีฬา
4. ให้สามารถนำความรู้ ความสามารถในวิชาการ
 ต่าง ๆ ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

5. ให้ความยอมรับนิชอบ มีรสนิยมและบุคลิกภาพที่เหมาะสม
ตามแบบวัฒนธรรมไทย

6. ให้ความสามารถที่จะนำความรู้ทางพลศึกษาไปสอนใน
โรงเรียนได้ (สภาการฝึกหัดครู 2525 : 265)

และจักให้มีโอกาสวิชาพลศึกษาและสันตนาการที่มีอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญและสำเร็จมาทาง
พลศึกษาโดยตรงทำหน้าที่รับนิชอบในการสอนสั่ง ปฏิบัติงานวิชาการเป็นครูพลศึกษา
ให้แก่เด็กศึกษาทุกคน โดยขึ้นอยู่กับคณะวิทยาศาสตร์ในวิทยาลัยครูทั้ง 36 แห่ง และยัง
กำหนดให้จักวิชาพลศึกษาไว้ในกลุ่มวิชาพื้นฐานทั่วไปบังคับเรียน 2 หน่วยกิต สำหรับ
นักศึกษาภาควิชาอื่น ๆ ทุกคน โดยรวมอยู่ในกลุ่มวิชาสร้างเสริมลักษณะนิสัย ซึ่งมีจุด
มุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ในค่านพละนามัย และปฏิบัติงานนิสัยในการปฏิบัติ
งานเพื่อประโยชน์ในการค้นคว้าหาความรู้ และการประกอบงานอดิเรก อันจะเพิ่มพูน
เจตคติที่ดีต่อสังคมอาชีพ และสร้างสุนิสัยในการดำรงชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ
2524 : 13) ซึ่งนักศึกษาจะได้รับ การปฏิบัติสมดังจุดมุ่งหมายนี้มากน้อยเพียงใดขึ้น
อยู่กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของอาจารย์พลศึกษาผู้รับหน้าที่สอนอยู่ในวิทยาลัยครู
ต่าง ๆ ทั่วประเทศ เพราะผู้สอนพลศึกษาจะต้องมีการพัฒนาตัวเอง และปฏิบัติตนเป็น
แบบอย่างที่ดีให้แก่เด็กศึกษาภายในความดูแลของตน เมื่อเป็นเช่นนี้ ความพึงพอใจใน
การปฏิบัติงานของอาจารย์พลศึกษาในวิทยาลัย จึงมีความสำคัญมาก และมีส่วนเกี่ยว
ต่อความร่วมมือร่วมใจ เสริมสร้างนโยบายและเป้าหมายของสถาบัน ทั้งยังนำไปสู่ความ
คิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความศรัทธา ความเชื่อมั่นในตัวอาจารย์ผู้สอนและผู้บริหารด้วย
นอกจากนี้ยังจะก่อให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อวิชาพลศึกษาแก่นักศึกษาที่จะสำเร็จไปเป็นครู
ผู้สอนในระดับต่าง ๆ อันจะเป็นผลให้เขามีความรู้ความเข้าใจให้ความร่วมมือในการ
จัดโครงการพลศึกษาในสถาบันนั้น ๆ ด้วยดีต่อไปในอนาคต นพพงษ์ บุญจิตราภุศล
(2522 : 49) กล่าวไว้ว่า ผู้นำที่ฝึกการประสานงาน ประสานประโยชน์ โดย
พยายามให้บุคลากรทำงานให้บรรลุเป้าหมาย ในเวลาเดียวกันก็จะให้สิ่งตอบแทนแก่
บุคลากรตามความเหมาะสมและยุติธรรม โดยบุคลากรเองก็มีความพอใจ และประโยชน์
ก็จะเกิดขึ้นกับสถาบันและบุคลากรที่ทำงาน เช่นเดียวกับ บีช (Beach 1970 :
381) ได้ให้ความเห็นไว้ว่า ผู้ปฏิบัติงานจะเกิดความพึงพอใจมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับ

เครื่องรุ้งใจที่มีอยู่ในหน่วยงานนั้น ๆ ถ้าหน่วยงานใดมีปัจจัยที่เป็นเครื่องรุ้งใจในการทำงานมาก ผู้ปฏิบัติงานก็มีความเต็มใจที่จะใช้พลังในการทำงานให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายมากเช่นกัน การศึกษาจากงานวิจัยและบทความของนักการศึกษาหลายฉบับ ใ้พบว่า ยังมีปัญหาเกี่ยวกับการจัดวิชาผลศึกษาอยู่อีก เช่น จากกรวิจัยของ สมบูรณ์ มิ่งเมือง (2525 : 26) พบว่า ยังมีปัญหาในการจัดและดำเนินการทางค่านผลศึกษาอยู่ในทุกระดับการศึกษา ซึ่งสมควรจะได้รับการปรับปรุงคุณภาพในทุก ๆ ด้าน ทั้งในขณะทีศึกษาอยู่ในสถาบันผู้ผลิตครูผลศึกษา ต่อเนื่องไปกับการให้การศึกษอบรมในขณะประจำการ จากกรวิจัยของ สุภาภรณ์ สุขถาวร (2524 : ง) พบว่า อาจารย์ผู้สอนวิชาผลศึกษา มีงานพิเศษมากนอกเหนือจากการสอน ดังนั้นผู้บริหารในสถาบันฝึกหัดครูควรจะดูแลให้อาจารย์อื่น ๆ ช่วยแบ่งเบาภาระจากอาจารย์ผู้สอนวิชาผลศึกษาบ้าง เสมือน พิเชิฑกุล (2513 : ก) ทำการศึกษาปัญหาการจัดและบริการค่านผลศึกษาในสถาบันฝึกหัดครู พบว่า จำนวนครูผลศึกษามีน้อย แต่นักศึกษา มากไปจากอัตราที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้ อาจารย์ผลศึกษาส่วนมากมีวุฒิทางผลศึกษาค่ากว่าปริญญาตรี วิริยา บุญชัย (2523 : 16) กล่าวไว้ว่า วิชาผลศึกษาไม่ได้รับความสำคัญก็เพราะครูผลศึกษาไม่สามารถแสดงความแตกต่างของการพัฒนาการโดยธรรมชาติกับการพัฒนาการโดยการเรียนการสอนผลศึกษาได้อย่างชัดเจน นับว่าเป็นจุดสำคัญที่สุด วรศักดิ์ เพียรชอบ (2523 : 32) ใ้ทำการศึกษาค่นคว่างานวิจัยเกี่ยวกับปัญหาการจัดดำเนินการผลศึกษาในหลายระดับการศึกษา พบว่า ปัญหาที่สำคัญมากข้อหนึ่งก็คือ ปัญหาเกี่ยวกับอาจารย์ผู้สอนผลศึกษายังไม่เหมาะสมและไม่เพียงพอ ปัญหาอื่น ๆ ทีจะมีผลกระทบมาถึงอาจารย์ผลศึกษาได้ก็คือ สภาพสังคมปัจจุบันทำให้การพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงการฝึกหัดครูของประเทศได้มาถึงระยะหัวเลี้ยวหัวต่อที่สำคัญ ทั้งนี้เนื่องจากความจำเป็นต้องใช้ครูของประเทศลดน้อยลง ประกอบกับหน่วยงานอื่นมีบทบาทในการผลิตครูมากขึ้น (อินทร์ ศรีคุณ 2527 : คำนำ)

พจน์ สะเพียรชัย (2527 : 69) ใ้กล่าววว่า

สถาบันผลิตครูซึ่งมีอยู่มากมายทั้งสถาบันประเภทจำกัดรับนักศึกษาและสถาบันประเภทไม่จำกัดรับนักศึกษา ผลิตครูออกมา มากเกินกว่าปริมาณอัตราครูที่หน่วยงานใช้ครูตั้งรับในแต่ละปีเป็น

จำนวนมาก ซึ่งทราบก็ที่ไม่สามารถแก้ปัญหาในเชิงปริมาณนี้ได้ การแก้ปัญหาในเรื่องคุณภาพของการผลิตครูและปัญหาอื่น ๆ ซึ่งมียุคยังไม่สามารถแก้ไขได้โดยง่าย

สัมพันธ์ ทองสมัคร (2527 : 31) มีความเห็นว่า สภาพความต้องการของสังคมใน 10 ปีที่ผ่านมา สังคมต้องการครูมาก เมื่อรัฐบาลประสบความสำเร็จในการวางแผนครอบครัว จำนวนนักเรียนน้อยลง ความต้องการครูน้อยลง ก็ต้องลดภาระกิจการผลิตครูลงไป และหันไปเพิ่มภารกิจในค้ำอื่น ๆ มากขึ้น ปัญหาต่าง ๆ กังกล่าวมานี้ เป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของอาจารย์พลศึกษาเช่นเดียวกับอาจารย์อื่น ๆ ในวิทยาลัยครู

จากการที่ผู้วิจัยปฏิบัติการสอนอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ได้มีโอกาสติดต่อกับอาจารย์พลศึกษาในวิทยาลัยครู ทั้งทางตรงและทางอ้อมได้มีหน้าที่เป็นครูพี่เลี้ยงนักศึกษาฝึกสอนพลศึกษาจากวิทยาลัยครู และจากประสบการณ์ด้านวิชาพลศึกษาที่ผ่านมา ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาถึงความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของอาจารย์พลศึกษาในวิทยาลัยครู เพราะเห็นว่าอาจารย์พลศึกษาของผู้ที่จะสำเร็จการศึกษาออกมาเป็นครูในอนาคต เป็นบุคคลสำคัญที่สุดที่จะสามารถปลูกฝังทัศนคติที่ดีและถูกต้องให้นักศึกษาเข้าใจในวิชาพลศึกษาได้อย่างแท้จริง และนักศึกษาเหล่านี้ก็จะ เป็นแรง เสริมส่วนหนึ่งในการจรรโลงและสร้างสรรค์วิชาพลศึกษาให้เจริญก้าวหน้า อีกทั้งจะเป็นแนวทางให้ผู้บริหารในสถาบันฝึกหัดครูได้นำความรู้ความเข้าใจในองค์ประกอบต่าง ๆ ที่ทำให้อาจารย์พลศึกษาเกิดความพึงพอใจและไม่พึงพอใจในการปฏิบัติงานมาพิจารณาหาวิธีการและเทคนิคในการชจัดปัญหาต่าง ๆ ให้หมดสิ้นไป เพื่อการจักและดำเนินโครงการพลศึกษาในวิทยาลัยครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุจุดหมายที่วางไว้ พร้อมทั้งสนองวัตถุประสงค์ในแผนการศึกษาชาติควบคู่กันไป ในการระับผิดชอบที่จะต้องผลิตครูที่มีความพร้อมในแต่ละค้ำ เพื่อสนองความต้องการของสังคม คือ มีความรู้ดี เป็นคนดี และเป็นครูที่ดี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของอาจารย์พลศึกษาในวิทยาลัยครู

2. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจในการปฏิบัติงานระหว่างอาจารย์พลศึกษาเพศชายกับเพศหญิง
3. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจในการปฏิบัติงานระหว่างอาจารย์พลศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาตั้งแต่ปริญญาตรีลงมา กับวุฒิการศึกษาตั้งแต่ปริญญาโทขึ้นไป
4. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจในการปฏิบัติงานระหว่างอาจารย์พลศึกษาที่มีอายุราชการตั้งแต่ 1 ถึง 10 ปี กับอาจารย์พลศึกษาที่มีอายุราชการตั้งแต่ 11 ปีขึ้นไป
5. เพื่อจกอันกับความสำเร็จขององค์ประกอบทั้ง 9 ด้าน ที่มีผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานตามความคิดเห็นของอาจารย์พลศึกษา

สมมติฐานของการวิจัย

ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของอาจารย์พลศึกษาในวิทยาลัยครูทั่วประเทศ น่าจะวัดระดับได้และไม่แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยมุ่งศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของอาจารย์พลศึกษาทุกคนในวิทยาลัยครูทั้ง 36 แห่ง ที่มีอายุราชการตั้งแต่ 1 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป
2. ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของอาจารย์พลศึกษา ศึกษาเฉพาะองค์ประกอบต่อไปนี้
  - 2.1 ความสำเร็จของงาน
  - 2.2 การได้รับความยอมรับนับถือ
  - 2.3 ลักษณะของงาน
  - 2.4 หน้าที่และความรับผิดชอบ
  - 2.5 ความก้าวหน้าทางวิชาชีพและตำแหน่งการงาน
  - 2.6 รายได้และผลประโยชน์ที่ได้อีก
  - 2.7 ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานและผู้นับตั้งกับบัญชา

2.8 การปกครองบังคับบัญชาและความมั่นคงในการทำงาน

2.9 สภาพแวดล้อมในการทำงาน

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของอาจารย์พลศึกษา เป็นสิ่งที่วัดได้ด้วยการใช้แบบสอบถาม

2. อาจารย์พลศึกษาทุกท่านให้คำตอบตรงตามความรู้สึกพึงพอใจของตนอย่างแท้จริง ข้อมูลที่ได้รับจึงเชื่อถือได้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ทราบถึงสถานภาพด้านความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของอาจารย์พลศึกษาในวิทยาลัยครู

2. เป็นแนวทางในการจัดบริหารงานพลศึกษาในวิทยาลัยครูให้สอดคล้องและสัมพันธ์ระหว่างหลักการและความต้องการของบุคลากร

3. เป็นแนวทางให้ผู้บริหารสถาบันนี้กำหนดครูและผู้ที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ประกอบการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขการ เรียงการสอนวิชาพลศึกษาให้ได้ผลดียิ่งขึ้น รวมไปถึงวิชาอื่น ๆ ด้วย

4. ทำให้ผู้บริหารทราบถึงความสำคัญขององค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีผลต่อความพึงพอใจในการทำงานของอาจารย์พลศึกษาในวิทยาลัยครู

5. เป็นแนวทางในการศึกษาวิเคราะห์หาสาเหตุหรือปัจจัยที่เป็นอุปสรรคและส่งเสริมการปฏิบัติงานของอาจารย์พลศึกษาในวิทยาลัยครูต่อไป

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน หมายถึง ความรู้สึกที่ดีของบุคคลที่มีต่องานที่ทำอยู่ อันเกิดจากการได้รับการตอบสนองทั้งทางร่างกายและจิตใจ จนเป็นผลให้บุคคลเกิดความพึงพอใจในการทำงาน

อาจารย์พลศึกษา หมายถึง อาจารย์พลศึกษาที่ทำการสอนอยู่ในวิทยาลัยครู ทั้งเพศชายและเพศหญิง ทั้งหัวหน้าภาควิชาและอาจารย์ปกติ ที่มีอายุราชการตั้งแต่ 1 ปี บริบูรณ์ขึ้นไป

วิทยาลัยครู หมายถึง สถาบันฝึกหัดครูในสังกัดกรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งทำหน้าที่ผลิตครูทั้งในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นต้น ชั้นสูง และระดับปริญญาตรี

ความพึงพอใจในความสำเร็จของงาน หมายถึง การที่บุคคลมีความรู้สึกพึงพอใจในการที่สามารถปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายจนบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายหรือโครงการที่กำหนดไว้ และสามารถที่จะแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมีความคิดริเริ่มใหม่ ๆ เป็นที่พอใจของตัวเอง เพื่อนร่วมงาน และผู้บังคับบัญชา

ความพึงพอใจในการได้รับความยอมรับนับถือ หมายถึง การที่บุคคลมีความรู้สึกพึงพอใจในการที่เขาได้รับการยกย่องชมเชยในผลของการทำงาน การยอมรับความรู้ความสามารถ ความไว้วางใจ และได้รับความเชื่อถือจากเพื่อนร่วมงาน ผู้บังคับบัญชานักศึกษาและผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ

ความพึงพอใจในค่านิยมของงานที่ปฏิบัติ หมายถึง การที่บุคคลมีความรู้สึกพึงพอใจในลักษณะความยากง่าย ความท้าทาย ความน่าสนใจ ความเป็นอิสระ และมีคุณค่าของงานที่ปฏิบัติโดยใช้เทคนิคความรู้ความสามารถ อย่างเต็มที่

ความพึงพอใจในค่าน้ำใจและความรับผิดชอบ หมายถึง การที่บุคคลมีความรู้สึกพึงพอใจในการที่ได้ใช้ความสามารถในการปฏิบัติงานในหน้าที่หรืองานที่ได้รับมอบหมายด้วยความเต็มใจและเต็มกำลังความสามารถ ตามความถนัดของตนจนบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน

ความพึงพอใจในค่านความก้าวหน้าทางวิชาชีพและตำแหน่งการงาน หมายถึง การที่บุคคลมีความรู้สึกพึงพอใจในโอกาสที่ได้รับการพิจารณาความดีความชอบ ความยุติธรรม ในโอกาสที่จะได้เลื่อนตำแหน่งสูงขึ้นหรือที่ขึ้นในหน่วยงาน การได้ศึกษาต่อหรือได้ไปอบรม หรือดูงานหรือได้เพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ทางวิชาชีพ

ความพึงพอใจในค่านรายได้และผลประโยชน์เกื้อกูล หมายถึง การที่บุคคลมีความรู้สึกพึงพอใจในความเหมาะสมของเงินเดือนที่ได้รับตอบแทน ความยุติธรรมหรือความเท่าเทียมกันของรายได้ การขึ้นเงินเดือน วิธีการจ่ายเงินบำเหน็จบำนาญ ค่ารักษาพยาบาล ค่าครองชีพ ค่าช่วยเหลือบุตร และสวัสดิการต่าง ๆ ที่ทางวิทยาลัยจัดบริการให้

ความพึงพอใจในค่านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานและผู้อยู่บังคับบัญชา หมายถึง การที่บุคคลมีความรู้สึกพึงพอใจในการให้ความช่วยเหลือและความมีมิตรสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างอาจารย์พลศึกษา กับเพื่อนร่วมงานและผู้อยู่บังคับบัญชาทั้งในค่านการทำงานและส่วนตัว

ความพึงพอใจในค่านการปกครองบังคับบัญชาและความมั่นคงในการทำงาน หมายถึง การที่บุคคลมีความรู้สึกพึงพอใจในลักษณะการปกครอง การบริหารงาน การให้ความเป็นธรรม และความเอาใจใส่ของผู้อยู่บังคับบัญชา การได้ทำงานตามหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ การมีหลักประกันความมั่นคงในตำแหน่งหน้าที่

ความพึงพอใจในค่านสภาพแวดล้อมในการทำงาน หมายถึง การที่บุคคลมีความรู้สึกพึงพอใจในสภาพสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่เอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงาน เช่น ระยะเวลาการทำงาน การหยุดพัก วัสดุอุปกรณ์ ครุภัณฑ์ บรรยากาศการทำงาน อาคารสถานที่ตั้ง และความสมมูลระหว่างจำนวนผู้สอนและนักเรียน

ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย